

Täysistunto

Tiistai 16.4.2024 klo 13.59—15.23

3. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2023 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 6/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta ehdottaa mietinnössään, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdyn sopimuksen. Sopimuksen tarkoituksena on tehostaa maiden välistä poliisiyhteistyötä ja siten edelleen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä rikosten ehkäisemistä, paljastamista ja tutkintaa maiden välisellä raja-alueella. Sopimusta sovellettaisiin Suomessa Enontekiön, Kolarin, Muonion, Pellon, Tornion ja Ylitornion kuntien alueilla. Ruotsissa sopimusta sovellettaisiin Haaparannan, Kiiirunan, Pajalan ja Ylitornion kuntien alueilla.

Mietintöön sisältyy lisäksi ehdotus sekamuotoiseksi voimaansaattamislaki, jossa ehdotetaan säädettäväksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisen lisäksi sopimuksen toimeenpanosta, ensimmäinen lakiehdotus. Ampuma-aselakiin 1/1998 ehdotetaan tehtäväksi sopimuksen mukaisen yhteistyön edellyttämät muutokset, toinen lakiehdotus.

Sopimuksessa määrätään toisen osapuolen poliisin toiminnasta kohdevaltiossa kahdenlaisessa kiiretilanteessa. Ensinnäkin apua tarvitsevan maan poliisi voi pyytää apua toiselta osapuolelta, kun on kyse kiireellisestä tilanteesta raja-alueella, jossa on ryhdyttävä toimiin sellaisen vakavan rikollisuuden torjumiseksi, johon liittyy ihmisen elämää, terveyttä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vaara. Tavoitteena on, että tällöin lähin poliisipartio menee paikalle ja hoitaa tilannetta siihen saakka, kunnes isäntävaltion poliisi ehtii paikalle. Tämän jälkeen vastuu tilanteesta siirtyy isäntävaltion virkamiehille. Avun antaminen on aina vapaaehtoista.

Arvoisa puhemies! Toiseksi poliisiyhteistyösopimus mahdollistaa avunantamisen ilman toisen osapuolen pyyntöä. Kiireellisissä tilanteissa osapuolen toimivaltaiset virkamiehet voivat ilman isäntäpuolen esittämää pyyntöä ylittää valtioiden välisen rajan ja ryhtyä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

raja-alueella sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen ihmisen henkeä, terveyttä tai ruumiillista koskemattomuutta välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi. Tämä on mahdollista vain, jos on olemassa riski, että vaara toteutuu ennen kuin isäntäosapuolen virkamiehet saapuvat paikalle ja ryhtyvät toimiin.

Sopimuksessa on kyse uudentulokseen yhteistyöstä Suomen ja Ruotsin poliisien välillä. Yhteistyö eroaa niin sanotusti Prüm-päätöksen nojalla tehtävästä yhteistyöstä, kuten yhteisistä operaatioista, siten, että sopimus koskee välitöntä, ei ennalta suunniteltua ja sovittua toimintaa. Kyse on pääsääntöisesti toisen sopijapuolen pyynnöstä tehtävästä yhteistyöstä, ja suoritettavat tehtävät kuuluvat poliisin kiireellisiin hälytystehtäviin.

Toinen muutos nykytilaan on se, että suomalainen tai ruotsalainen poliisimies voi ylittää valtakunnan rajan hoitaakseen kiireellistä poliisitehtävää toisessa valtiossa ilman, että kyseessä on tilanne, joka on alkanut jo poliisimiehen kotivaltiossa. Esimerkiksi takaa-ajon jatkaminen valtakunnan maarajan yli on jo nykyisin mahdollista Schengenin säännösten mukaan.

Arvoisa puhemies! Poliisiyhteistyösopimukseen kirjatut avun antamisen tilanteet on rajattu koskemaan kaikkein kiireellisimpiä hälytystehtäviä pohjoisen maarajan tuntumassa. Hallintovaliokunta toteaa, että Lapin poliisilaitoksella, jonka toimialueeseen sopimuksessa nimetyt Suomen kunnat kuuluvat, on pitkät perinteet kahdenvälisestä yhteistyöstä Ruotsin poliisin kanssa. Poliisiyhteistyösopimus tuo lisää työkaluja jo käytössä oleviin Prüm-päätökseen ja Schengenin säännöstöön nähden. Sopimuksen soveltamisen arvioidaan kuitenkin tulevan eteen harvoin. Olennainen lähtökohta sopimukselle on, että kunkin maan poliisi vastaa jatkossakin oman maansa poliisitehtävistä, minkä lisäksi avun antaminen on vapaaehtoista. Hallintovaliokunta korostaa, että sopimuksen soveltaminen edellyttää sen varmistamista, että yhteistyöhön osallistuvilla virkamiehillä on tehtävään tarvittavat taidot, tiedot, varusteet ja riittävät resurssit.

Hallintovaliokunta on saanut asiassa perustuslakivaliokunnan lausunnon. Siinä perustuslakivaliokunta esittää, että eduskunnan suostumus on tarpeen hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen hyväksymiseen, että hyväksymisestä päätetään äänen enemmistöllä ja että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, ensimmäinen lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 5 §:stä sekä virka-aseen käyttöä ja muuta voimankäyttöä koskevasta sääntelystä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Hallintovaliokunta ehdottaa siis hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen hyväksymistä ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon huomioon ottamiseksi hallintovaliokunta ehdottaa ensimmäiseen lakiehdotukseen lisättäväksi uudet pykälät voimakeinojen käytöstä, siis uusi 4 §, ja ampuma-aseen käytöstä, uusi 5 §, tarkennettavaksi henkilötarkastuksen suorittamista koskevaa sääntelyä, 7 § — hallituksen esityksessä 5 § — sekä täsmennettäväksi paikanetsintää koskevaa säännöstä, 8 § — hallituksen esityksessä 6 §. Valiokunta ehdottaa toisen lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Peltonen.

14.07 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Eduskunnan hallintovaliokunta on saanut valmiiksi mietintönsä hallituksen esityksestä, jolla toimeenpannaan Ruotsin ja Suomen vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

listä poliisiyhteistyösopimusta. Tämän sopimuksen juurethan ulottuvat jo edelliselle vaalikaudelle, jolloin sopimus Ruotsin ja Suomen välillä tehtiin. Sopimuksen keskeisenä tavoitteena on parantaa viranomaisyhteistyötä ja turvallisuuden ylläpitämistä maiden välisellä raja-alueella. Käytännössä sopimus koskee siis Suomessa Lapin poliisilaitoksen alueen kuntia.

Tämän sopimuksen tavoitteet Ruotsin ja Suomen rajaseudun poliisiyhteistyön parantamisesta ovat hyvin kannatettavia. Hallintovaliokunta päätyi mietinnössään toteamaan, että poliisiyhteistyösopimus tuo lisää työkaluja rajaseudulla toimimiseen nykytilanteeseen verrattuna. Tämä täydentää hyvin sitä pitkää perinnettä, joka Lapin poliisilaitoksella on ollut jo tähänkin asti Ruotsin ja Suomen poliisiyhteistyötä toteutettaessa.

Arvoisa puhemies! Poliisiyhteistyösopimuksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä on jonkin verran kannettu huolta siitä, miten sopimuksen käytännön toimeenpano tulee vaikuttamaan esimerkiksi poliisin resursseihin. Meillä kaikillahan on hyvin yhteinen tahtotila siitä, että poliisin resurssit on syytä turvata ja viisaasti käyttää kaikkina aikoina. Tätä myös hallintovaliokunta on omissa mietinnöissään painottanut useissa yhteyksissä niin aiemmilla vaalikausilla kuin nykyiselläkin eduskuntakaudella.

Mielestäni hallintovaliokunta päätyikin aivan perustellusti mietinnössään painottamaan sitä, että sopimuksen soveltaminen edellyttää riittäviä resursseja. Myös rajaseudun poliisiyhteistyöhön osallistuvilla virkamiehillä tulee olla tehtäviin tarvittavat taidot, tiedot ja varusteet kaikissa tilanteissa, kun tätä sopimusta sovelletaan. Erityisen tärkeäksi valiokunnan mietinnössä nousee esiin kielitaitovaatimus toimittaessa rajan toisella puolella. Unohdetaan ei sovi myöskään niitä käytännöllisiä kysymyksiä, jotka tulevat ratkaistavaksi esimerkiksi viestintävälineitä käytettäessä ja johtamisjärjestelmän varmistamisessa tehtävissä rajan molemmilla puolilla.

Hallintovaliokunta päätyi mietinnössään korostamaan, että poliisiopartioiden yhteiset toimintatavat, johtamisjärjestelmä ja kaikki sopimuksen käytännön täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset pitää sopia Suomen ja Ruotsin poliisien kesken ennen sopimuksen soveltamisen aloittamista. Tässä tulee vielä tovi todennäköisesti kulumaan, sillä Ruotsin puolella tätä sopimusta ei vielä käsitykseni mukaan ole lainsäädäntöön asti viety, toisin kuin nyt ollaan jo pian Suomessa viemässä.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin hallintovaliokunnan kuulemisessa kävi myös ilmi arvio siitä, että tämän poliisiyhteistyösopimuksen soveltamisen arvioidaan tulevan eteen vain melko harvoin. Sopimus on kuitenkin ollut allekirjoittamisen arvoinen, jos sen avulla voidaan lisätä turvallisuutta ja ennaltaehkäistä uhkatilanteita rajan molemmiin puolin pohjoisessa.

Lopuksi haluan kiittää hallintovaliokuntaa asian sujuvasta ja huolellisesta käsittelystä valiokunnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

14.10 Ari Koponen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen ja Ruotsin poliisien yhteistyö raja-alueilla on molemmiin puolin viisasta, ja tällä lailla yhteistyötä tehostetaan entisestään. Valiokunnan mietintö asiasta on yksimielinen, ja tässäkin salissa on joskus hyvä sanoa, että paljon eri hallituksen esityksiä ja lakeja käsitellään valiokunnissa hyvässä yhteisymmärryksessä sekä toisia kuullen puoluekannasta riippumatta. Yksimieliset asiat vain tahtovat olla vähemmän mediaseksikkäitä, vaikka olisivatkin tärkeitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

Puhemies! Hallintovaliokunta korostaa mietinnössään, että partioiden yhteiset toimintatavat, johtamisjärjestelmä ja kaikki sopimuksen käytännön täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset tulee sopia Suomen ja Ruotsin poliisien kesken ennen sopimuksen soveltamisen aloittamista. Tämä on erittäin fiksua, ettei tule puolin tai toisin turhia väärinkäsityksiä, jotka voisivat tarpeettomasti vaikeuttaa yhteistyötä raja-alueilla.

Puhemies! Kun poliisista puhutaan, on hyvä muistuttaa, että hallitus vahvistaa sisäistä turvallisuutta lisäämällä poliisien määrää 8 000 poliisiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

14.12 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva esitys on hallintovaliokunnan yksimielinen mietintö, jossa ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdyn sopimuksen. Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on siis tehostaa maiden välistä poliisiyhteistyötä ja siten edelleen parantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä rikosten ehkäisemistä, selvittämistä ja tutkintaa maiden välisellä raja-alueella. Sopimusta sovellettaisiin Suomessa Enontekiön, Kolarin, Muonion, Pellon, Tornion ja Ylitornion kuntien alueella. Ruotsissa sopimusta sovellettaisiin siis Haaparannan, Kiirunan, Pajalan ja Ylitornion kuntien alueella.

Sopimuksessa määrätään toisen osapuolen poliisin toiminnasta kohdevaltiossa kahdenlaisissa kiiretilanteissa: pyynnöstä tai ilman pyyntöä toteutettavissa kiireellisissä toimenpiteissä. Kummassakin tilanteessa toisen valtion viranomainen voi ylittää rajan ja ryhtyä toimiin vain, jos kyse on sellaisen vakavan rikoksen torjumisesta, johon liittyy ihmisen henkeä, terveyttä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava tai välittömästi uhkaava vaara. Tällaisia vakavia rikoksia ovat esimerkiksi raiskaus, törkeä pahoinpitely ja henkirikokset. Kyseessä voi olla myös muu vaaratilanne, kuten itsemurha.

Arvoisa rouva puhemies! Sopimuksessa on kyse uudenlaisesta yhteistyöstä Suomen ja Ruotsin poliisien välillä. Poliisi on tehnyt jo pitkään yhteistyötä Ruotsin poliisin kanssa alueella yhteistoiminnassa, mutta nyt sovitettava malli koskee välitöntä, ei ennalta suunniteltua tai sovitettua toimintaa, joka tapahtuu toisen sopijapuolen pyynnöstä, ja suoritettavat tehtävät kuuluvat poliisin kiireellisiin hälytystehtäviin. Poliisiyhteistyösopimukseen kirjattujen avun antamisen tilanteet on rajattu koskemaan kaikkein kiireellisimpiä hälytystehtäviä pohjoisen maarajan tuntumassa.

Toinen muutos nykytilanteeseen on se, että suomalainen tai ruotsalainen poliisimies voi ylittää valtakunnanrajan hoitaakseen kiireellistä poliisitehtävää toisessa valtiossa ilman, että kyseessä on tilanne, joka on alkanut jo poliisimiehen kotivaltiossa. Esimerkiksi takaa-ajon jatkaminen valtakunnan maarajan yli on jo nykyisin mahdollista Schengen-säännösten mukaan. Poliisiyhteistyösopimus lisää mahdollisuuksia jo käytössä oleviin Prüm-päätöksiin ja Schengen-säännöstöön nähden.

Lapin poliisilaitoksella, jonka toimialueeseen sopimuksessa nimetyt Suomen kunnat kuuluvat, on pitkät perinteet kahdenvälisestä yhteistyöstä Ruotsin poliisin kanssa. Olennainen lähtökohta sopimukselle on, että kunkin maan poliisi vastaa jatkossakin oman maansa poliisitehtävistä, minkä lisäksi avun antaminen on vapaaehtoista. Sopimuksen soveltaminen edellyttää sen varmistamista, että yhteistyöhön osallistuvilla virkamiehillä on tehtävään tarvittavat taidot, tiedot ja varusteet sekä riittävät resurssit. Sopimuksen soveltamisen arvioidaan tulevan eteen harvoin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

Poliisina on mielestäni olennaista huomioida, että valtion tulee ensisijaisesti huolehtia oman maan turvallisuuden ylläpitämisestä harvaan asutulla alueella, jossa poliisin käytävissä olevat resurssit ovat alueellisesti pitkien etäisyyksien maassa rajalliset ja henkilöstön saatavuus eroaa Etelä-Suomen tilanteesta. Todennäköisesti myös harva-tehtävien tiheys sekä koulutukseen tarvittava henkilöstö ja käytettävä aika tulisi huomioida toiminnan aloittamisessa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta pitääkin virkamiehen vapaaehtoisuuteen perustuvaa riittävää koulutusta ehdottomana edellytyksenä sille, että sopimuksen mukainen yhteistyö voidaan aloittaa. Poliisin tulee tuntea keskeisin Ruotsin lainsäädäntö sekä osata ruotsin kieltä riittävästi, jotta esimerkiksi kohdehenkilön pakkokeinoja edellyttävä puhuttelu tapahtuu tämän omalla kielellä. Kouluttajan tulee olla henkilö, jolla on ajankohdattaiset tiedot Ruotsin poliisia velvoittavasta lainsäädännöstä ja määräyksistä. Myös Oulun johtokeskuksen koulutus on huomioitava. Koulutuksessa on tarpeen huomioida sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvä peruskoulutus, ylläpitokoulutus ja tarvittava täydennyskoulutus säännösmuutosten varalta.

Kyse ei ole siis kertaluontoisesta koulutuksesta. On niin poliisin tehtävää suorittavan henkilön kuin kohteenkin oikeusturvan kannalta tärkeää, että johtaminen ja käskyt ovat selkeitä ja ymmärrettäviä. Vaativassa tehtävässä ja stressitilanteessa poliisin tulee muistaa toimittavan kohdemaan lainsäädäntö ja kieli ja hallita esimerkiksi voimankäytösäännökset. Asia ei siksi ole käytännön kannalta aivan yksiselitteinen, ja osaamisvaatimusten tulee olla vastavuoroisia. Lainsäädännön toimintatapojen ja kielen tuntemus vaaditaan myös ruotsalaiselta poliisimieheltä Suomessa. Suomen viralliset kielet ovat suomi ja ruotsi, mutta Lapin poliisilaitoksen alue on yksikielinen, mikä käytännössä tarkoittaa, että Ruotsin virkamiesten tulee osata suomea. Kiiretilanteessa on erityisen tärkeää, että vieraan valtion virkamiehen mahdollisesti antamat kehotukset ja käskyt ymmärretään oikein. Valiokunta totesikin lausunnossaan, että tehtävien vaativuus ja kiireellisyys sekä tehtävien tiheys edellyttävät vaadittavan kielitaidon osalta käytännössä kaksikielisyyttä tai siihen verrattavaa kielitaitoa.

Arvoisa rouva puhemies! Asiantuntijakuulemisen perusteella valiokunta korosti, että poliisiyhteistyösopimuksen mukaisia tehtäviä tulevat käytännössä hoitamaan ainoastaan sellaiset poliisihenkilöt, jotka ovat hakeutuneet vapaaehtoisesti tehtäviä vastaavaan koulutukseen, jotka ovat antaneet ennalta suostumuksensa hoitaa sopimuksessa tarkoitettuja kiireellisiä tehtäviä ja joilla on käytännössä osoitettu kyky suoriutua vaativista tehtävistä vieraan valtion alueella. Hallintovaliokunta tähdentää, että koulutuksen toteuttamiseen tulee varata asianmukaiset voimavarat ja huomioida siitä aiheutuneet kustannukset sekä selvittää mahdollisuudet EU-rahoitukseen. Lisäksi partioiden yhteiset toimintatavat, johtamisjärjestelmä ja kaikki sopimuksen käytännön täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset tulee sopia Suomen ja Ruotsin poliisien kesken ennen sopimuksen soveltamisen aloittamista.

Ja lopuksi: Hallintovaliokunta huomioi myös perustuslakivaliokunnan lausunnot ja huomiot artiklojen täsmennyksistä ja terminologiasta, joissa, esimerkiksi lakiehdotuksessa, käytetään samoja termejä kuin poliisilaissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

14.18 Mikko Savola kesk: Rouva puhemies! Sisäinen turvallisuus tai ulkoinen turvallisuus ei vaadi valtakunnanrajoja, ja yhteistyötä naapurivaltioitten ja erityisesti Ruotsin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

kanssa on vaalittava ja tehtävä. Puolustusyhteistyön puolellahan ollaan menty pitkälle, ja nyt kun Ruotsikin on myös Nato-jäsen, niin sillä puolella on saumatonta sekä kumppanuus, harjoittelu että sitten tosipaikan tullen yhteistyö.

On varsin luontevaa, että sisäisen turvallisuuden puolella laajennetaan yhteistyötä. Harvaan asutussa maassa poliisiyhteistyö pohjoisessa on käytännönläheistä, eli apu sieltä, mistä nopeiten saadaan, tulee olemaan käytettävissä. Sehän varmasti tämän lakiesityksen pihvi on, eli lähin poliisipartio pohjoisessa paikalle, kun jotain sattuu, puitteet sille ja lainsäädäntö kuntoon.

Tuo Lappi on luonteva paikka tälle. Se on harvaan asuttu, siellä on tarvetta, siellä on kiinteää maarajayhteys, mutta pohtisin tässä myös jatkon kannalta sitä, että näitä alueita tulisi laajentaa. Kun tullaan hieman etelämmäksi esimerkiksi Merenkurkun kohdalle, vaikka toki vielä on suunnitteluasteella tuo Merenkurkun kiinteä yhteys, niin se tuo tullessaan sen mahdollisuuden, että tätä viranomaisyhteistyötä poliisin sisällä voitaisiin laajentaa myös sinne. Tuossa tapauksessa kieliasiakaan ei ongelma ole, sillä Pohjanmaan rannikko on hyvin ruotsinkielinen.

Mutta kun puhutaan Lapista, niin Norja on myös sellainen maa, jonka kanssa tätä yhteistyötä tulisi tiivistää. Varmasti hallintovaliokunnan jäsenet tätäkin kysymystä ovat pohtineet, ja mikäli tähän vastausta antavat, niin toivoisin, että myös Norja otettaisiin tämmöisen vastaavanlaisen sopimuksen piiriin ja tätä viranomaisyhteistyötä voitaisiin siltä osin tiivistää.

Rouva puhemies! Summa summarum, tämä esitys on pitkän neuvottelun ja valmistelun tulos, ja hyvä, että se on eduskunnassa, ja oletan näin, että myös varsin yksimielisesti tulee päätetyksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

14.21 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan on tärkeää, että hallintovaliokunta on saanut ripeästi mietinnön tehtyä, ja tosiaan edustaja Peltokangas hallintovaliokunnan puheenjohtajana ansiokkaasti sitä meille esitteli. Tässä on ollut monta muutakin hyvää puheenvuoroa, erityisesti edustaja Nieminen piti hyvän, ansiokkaan puheenvuoron, jossa käsitteli monia niitä ulottuvuuksia, mitä tähän sopimukseen liittyy. Itsekin pidän... [Aki Lindén: Oli Peltosellakin hyvä puhe!] — No jos nämä kaikki pitää luetella, niin... [Ben Zyskowiezin välihuuto — Aki Lindén: Olkaa tasapuolinen!] — No, näissä oli vähän enemmän asioita, edustaja Lindén, näissä kahdessa, mutta hyviä olivat muutkin puheenvuorot.

Tosiaan asia on tärkeä ja vakava siinä mielessä, että kaikki toimet, joita sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi voidaan tehdä niin meillä kuin Ruotsissa, ovat tietenkin enemmän kuin ajankohtaisia. Tässä mielessä olemme tietysti huolestuneena saaneet seurata, ja siitä myös ruotsalaiset kollegamme ovat meille kertoneet, sitä vaikeaa tilannetta, jonka Ruotsin viranomaiset oman sisäisen turvallisuutensa osalta kohtaavat. Suomessakin, vaikka pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti tosiaan virassa olevien poliisien määrää lisätään, eri puolilla maata on tarpeita sitä poliisin läsnäoloa vahvistaa.

Oikeastaan esittäisin tässä koko eduskunnan koolla ollessa sen vetoomuksen, että huolehdimme siitä, että poliisilla on riittävät resurssit olla läsnä joka puolella laajaa maatamme niin, että ei muodostu sellaista tilannetta, jossa ajatellaan, että kun tehdään tällainen poliisityön arkea helpottava sopimus — tässä tapauksessa tuolla Tornionlaaksossa ja niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

kuin vaikkapa edustaja Savola viisaasti kuvasi, että sellaisen voisi tehdä myöskin tuolla vielä ylempänä Lapissa vastavuoroisesti Norjan kanssa — niin kyllä ne naapurimaan poliisit sitten siinä kaikkein vakavimmassa tilanteessa tilanteen hoitavat, vaan Suomen täytyy huolehtia niistä omista resursseistaan.

Arvoisa rouva puhemies! Toki on kyllä niin, että myös Suomen valtiovallan on sitten syytä esittää Ruotsin poliisille ja toki ehkä tulevaisuudessa, jos saadaan sopimus, myös naapurimaa Norjan viranomaisille, että myös he resursoivat asiallisesti nämä Suomen vastaiset raja-alueet niin, että siellä siitä arjen turvallisuudesta vastaavien viranomaisten läsnäolo on sillä tavoin vahvaa, että ei muodostu minkäänlaista turvallisuustyhjiötä, jota sitten näissä kaikkein vakavimmissa tilanteissa esimerkiksi tämän sopimuksen nojalla Suomen viranomaiset joutuisivat menemään sinne Ruotsin puolelle täyttämään.

Eli sopimus on hyvä, mietintö on hyvä, kiitos siitä hallintovaliokunnalle. Tämä resursiasia meidän täytyy vain yhdessä turvata niin, että koko pitkässä ja hienossa maassamme poliisi on joka puolella asiallisesti läsnä niin, että poliisi toimii kaikkien niiden turvana, jotka lain oikealla puolella ovat. [Mikko Savola: Lisää poliiseja tarvitaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

14.24 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunnan kuulemisten perusteella, ennen kuin lähdetään laajentamaan tätä lainsäädäntöä Norjaan, niin kuin edustaja Savola muun muassa ehdotti, on ehkä hyvä tarkastella, mihin tämä nykyinen lainsäädäntö ja sopimus johtavat. Siellä on monia tiettyjä haasteita, jotka liittyvät muun muassa juuri tähän resurssikysymykseen. Sekä Ruotsin että Suomen puolella on varsin suppeat poliisivoimat käytössä, ja siitä sitten se jakaminen toiselle puolelle saattaa olla haasteellista. Ennen kaikkea kun miettii vielä näitä tilanteita, joissa tämä tulisi käytettäväksi, eli vakava henkeen ja terveyteen liittyvä tehtävä eli välitön vaaratilanne, se monesti vielä on tilanne, jossa tarvitaan enemmän kuin yksi poliisipartio paikalle. Jo nykyisellään Suomen puolellakin siinä on omat haasteensa.

Mutta se on selvää, että tämän sopimuksen tavoite ja myöskin lainsäädännön tavoite on se, että kun tällainen tilanne tulee, niin sitä olisi hoitamassa viranomainen, koska jos viranomaista ei ole käytettävissä riippumatta siitä, kummalla puolella rajaa tilanne tapahtuu, niin sitä hoitavat siviilit, ja se on aina huomattavasti huonompi vaihtoehto kuin ammattitaitoinen ja koulutettu viranomainen, jolla on riittävät välineet tilanteen hoitamiseen.

Niitä haasteita, joita tässä tuotiinkin esiin jo aikaisemmin, on nimenomaan kielelliset haasteet, se, että pitää isäntämaan lainsäädännöllä hoitaa se tehtävä siellä ja isäntämaan kielellä. Kun kyseessä on aina myöskin vaativa tehtävä, niin se asettaa erityisiä vaatimuksia kielitaidolle. Suomen kielelläkin se vaativan tilanteen hoitaminen on hankalaa, koska siellä on jonkinlainen kaaos yleensä aina käynnissä.

Sitten ovat myöskin nämä viestintäkysymykset. Jotta johtamiset ja epäselvyydet isäntämaan kanssa tulee hoidettua, ne pitää ratkaista, niin kuin tässä hallintovaliokunta on edellyttänytkin, ennen toiminnan aloittamista.

Ja myöskin totta kai virkamiehen oikeusturva on tärkeä, jos sitä ajattelee näissä voimankäyttötilanteissa. Ihan näitä kotimaisiakin tapauksia kun miettii, niin meillä on korkeimman oikeuden äänestyspäätöksellä todettu, että siinä sekunnin murto-osassa, kun virkamies sen päätöksen on tehnyt, hän on kuitenkin toiminut väärin, ja sitten kun mennään vie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

raan maan lainsäädännön alle ja siihen stressitilanteeseen vieraalla kielellä, niin myöskin riskien määrä kasvaa. Koulutus on kyllä erinomaisen tärkeässä asemassa.

Mutta näistä haasteista huolimatta tavoite on todella kannatettava, ja minun mielestäni saatiin kyllä tästä hyvä mietintö aikaan, ja ennen kaikkea se korostuu sitä kautta, että siellä on sitä vapaaehtoisuutta ja omaa halua virkamiehillä ja myöskin maan osalta löydettävissä ennen kuin toiminta enempää käynnistyy.

Ehkä tulevaisuutta miettien, ja itse virkamiehenä miettien, soveliaain tapa hoitaa näitä kiireellisiäkkin tehtäviä voisi olla sopimukseen perustuva tapa, vähän tällainen DCA-tyyppinen sopimus Pohjoismaiden välillä, jolloin se tehtävän hoitaminen ei olisi ehkä siten niin byrokraattista mutta tavoite kuitenkin täyttyisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

14.27 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset hallintovaliokunnalle ansiokkaasta mietinnöstä. — Aloitin urani Pohjoismaiden neuvostossa vuonna 2011, ja sitä jatkui sitten yhtäjaksoisesti kahdeksan vuoden ajan, ja viime kesästä lähtien olen jälleen ollut mukana Pohjoismaiden neuvoston työssä. Koko sen ajan, minkä olen siellä Pohjoismaiden neuvostossa mukana ollut, on yksi pääteemoista aina ollut eri Pohjoismaiden välillä olevat rajaesteet, jotka monin eri tavoin ovat hankaloittaneet maidemme asukkaiden elämää. Näitten rajaesteitten poistaminen ja ennalta ehkäiseminen on ollut teema, jota kaikkia Pohjoismaiden neuvoston jäseniä on veloitettu toteuttamaan omissa parlamenteissamme.

Yksi hankalimmista rajaesteistä on ollut viranomaistyötä koskevat esteet. Pelastuslaitoksen, ambulanssien ja poliisin on tarpeen niin vaatiessa päästävä vaivattomasti liikkuun rajojen yli. Eli tervehdin siis suurella ilolla tätä Suomen ja Ruotsin välistä sopimusta, joka on nyt malliesimerkki siitä, kuinka Pohjoismaiden välillä olevia rajaesteitä saadaan purettua kansalaisten parhaaksi.

Sitten kun täällä toivottiin Norjaa mukaan, niin sen kokemuksen perusteella, mikä minulla on ollut, yleensä kun kahden Pohjoismaan välillä saadaan joku vastaavanlainen käytäntö tai sopimus luotua, niin se aina tulevaisuudessa helpottaa sitä, että muutkin Pohjoismaat sitten tulevat. Vastaavanlainen tilannehan voi olla esimerkiksi Etelä-Ruotsin ja Tanskan välillä, niin että tämä ei ole pelkästään Suomea ja Ruotsia koskeva, tai Ruotsia ja Norjaa tai Norjaa ja Suomea koskeva.

Tosiaan, mikä oli hyvä huomio muun muassa edustaja Lehtisellä, oli nämä resurssit. Eli nyt ei saa käydä niin kuin kävi aikanaan muutamille maille, kun ne liittyivät Natoon, että sitten luotettiin siihen, että tulee tarpeen vaatiessa se Nato-armeija jostain ja pelastaa meidät, eli luovuttiin omasta reserviläisarmeijasta ja varusmiespalveluksesta. Että tässä ei nyt saa käydä niin, että nyt aletaan luottamaan, että kyllä se naapuri hoitaa, vaan jokaisen maan, joka tähän sopimukseen lähtee mukaan — tässä ensi tapauksessa nyt Ruotsi ja Suomi — pitää huolehtia siitä, että ne resurssit ovat riittävät. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

14.30 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Poliisiviranomaiset ovat tehneet Pohjoismaissa jo vuosikymmeniä käytännönläheistä rikostorjuntayhteistyötä. Suomen ja Ruotsin rajaseutu on luonteeltaan poikkeuksellista valtioiden raja-alue, jonka yhdyskuntarakenne ei noudata valtioiden rajoja. On ollut erittäin hyviä puheenvuoroja tässä keskus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

telussa tänään, ja on ollut mahtava huomata, että tästä asiasta on yhteinen näkemys aivan yli puoluerajojen, ja erityistä huomiota on kiinnitetty muun muassa noihin resursseihin ja niiden riittävyyteen.

Tämän sopimuksen tavoitteenahan on tiivistää Suomen ja Ruotsin poliisin jo ennestään hyvää yhteistyötä ja siten parantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa sekä rikosten ehkäisemistä, paljastamista ja tutkintaa Suomen ja Ruotsin rajaseudulla. Näitä tavoitteita varten sopimuksessa määrättäisiin toisen osapuolen poliisin toiminnasta kohdevaltiossa kahdenlaisessa kiiretilanteessa: Ensinnäkin apua tarvitsevan maan poliisi voisi pyytää apua toiselta osapuolelta, kun kyse on kiireellisestä tilanteesta raja-alueella. Toiseksi poliisiyhteistyösopimus mahdollistaa avun antamisen ilman toisen osapuolen pyyntöä. Kiireellisissä tilanteissa osapuolen toimivaltaiset virkamiehet voisivat ilman isäntäosapuolen esittämää pyyntöä ylittää valtioiden välisen rajan ja ryhtyä raja-alueella sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen ihmisen henkeä, terveyttä ja ruumiillista koskemattomuutta välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi. Tämä on mahdollista vain, jos on olemassa riski, että vaara toteutuu, ennen kuin isäntäpuolen virkamiehet saapuvat paikalle ja ryhtyvät toimiin.

Sopimuksen merkittävin muutos nykytilaan on se, että suomalainen tai ruotsalainen poliisimies voi ylittää valtakunnan rajan hoitaakseen kiireellistä poliisitehtävää toisessa valtiossa ilman, että kyseessä on tilanne, joka on alkanut jo poliisimiehen kotivaltiossa. Poliisiyhteistyösopimuksen voidaan katsoa lisäävän kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta alueilla, joilla välimatkat ovat pitkät ja joilla poliisipartion paikalle tulo voi kestää. Toisen valtion poliisipartio voi olla lähempänä tapahtumapaikkaa kuin oman maan partio, jolloin apu paikalle saataisiin nykyistä nopeammin. Tapahtumapaikalle saapuva toisen valtion viranomaisen hoitaisi vain välttämättömät toimet tilanteen selvittämiseksi, ja isäntävaltion viranomaiset ottaisivat tilanteen hallintaansa päästessään paikalle.

Sopimuksen tavoitteena on parantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa sekä rikosten ehkäisemistä, paljastamista ja tutkintaa Suomen ja Ruotsin rajaseudulla. Tällä voidaan katsoa olevan myönteinen vaikutus perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiselle kyseisellä alueella. Kyse on sellaisten keskeisten perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisesta, kuten oikeus elämään ja oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen.

Ehdotettu sopimus ja muutokset lainsäädäntöön ovat tarpeellisia ja parantavat esitetyllä tavalla rajaseudun asukkaiden turvallisuutta ja lisäävät poliisin suorituskykyä ja yhteistyötä rajan molemmiin puolin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi, poissa. — Edustaja Kulmuni.

14.34 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että tämä asia nyt on tullut suureen saliin käsittelyyn. Tämä on varmasti ollut yhden vuosikymmenen mittainen projekti, ja on tässä ollut aika monta asiaa ylitse päästävänä, mutta totisesti toivon, että jos tätä pystyttäisiin Pohjoismaiden rajoilla laajentamaan, niin se ei nyt veisi sitten seuraavaa vuosikymmentä Norjan suhteen, koska ihan samankaltainen tilannehan sielläkin on, vaikka volyymit toki voivat olla vähän pienempiä.

Yksi suurimmista haasteista, jonka ilmeisesti valiokuntakin on pystynyt ihan yksituumaisesti ratkaisemaan, on liittynyt suomalaisiin poliiseihin — miksei myös toki ruotsalaisiin, mutta Ruotsin parlamentti kantaa varmasti huolen ruotsalaisten poliisimiesten oikeusturvasta — että miten toimitaan sitten yllättävissä tilanteissa, kun ollaan naapurivaltion

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

puolella, että onhan oikeusturva kuitenkin samankaltainen kuin jos oltaisiin virantoimituksessa Suomessa.

Täällä tämä kielikysymys nousi esille. Totta kai Ruotsi on ruotsinkielinen, mutta pohjoisen osalta se on myös hyvin paljon suomenkielinen, ja viranomaisyhteistyöhän on sujunut jo valtavan hyvin vuosien ja vuosikymmenten ajan. Itse asiassa ei ole montaakaan päivää siitä, kun paikallislehdessä jälleen uutisoitiin siitä, miten eräs parivaljakko Suomesta oli mennyt rajan yli Ruotsiin. No, tässä tapauksessa he olivat kyllä poliisin vanhoja tuttuja, joten poliisi heidät varmasti saa sieltä sitten lopulta poieskin, mutta valitettavan yleistä tämä etenkin tuolla Suomen vilkkaimmalla maarajalla on ollut niiden ihmisten keskuudessa, jotka ovat syyllistyneet jonkinlaisiin rikoksiin tai väärinkäytöksiin Suomessa, että on paettu poliisia sitten rajan yli.

Toki tähän on liittynyt varmasti se huoli, että Pohjois-Ruotsi on harvempaan asuttua ja siellä on ainakin perinteisesti ollut vähän vähemmän poliisiresursseja kuin Suomessa, mutta voi se joskus olla myös suomalaisten turva, jos se partio sattuisi olemaan lähempänä siinä joen toisella puolella, että he tulevat sitten Suomen puolelle, koska myös Suomen sisällä on poliisiasemia keskitetty ja Lapissakin niitä on keskitetty, ja vaikka eri vaalikausina on pyritty saamaan ja lisäämään poliisien lukumäärää, niin ei niitä kuitenkaan ole sitten saatu kaikkiin pieniin yksiköihin, joten voi se toisaalta auttaa joskus myös Suomen puolella meitä.

Mutta kaiken kaikkiaan on hyvä, että tämä nyt kuitenkin on saatu eteenpäin tässä muodossa, ja siihen poliisit noin niin kuin virantoimituksen osalta ovat varmastikin nyt sillä tavalla tyytyväisiä, että voivat lähteä tekemään tätä toimintaa, joka kuitenkin on tavattoman tärkeää tuolla rajaseudulla. Ja onhan tästä myös oppina se, että silloin korona-aikana, kun todella läntinen rajakin meni kiinni tavalla, jota ei ollut tapahtunut edes toisessa maailmansodassa, kyllä me huomattiin, että sieltä jäi myös sitten Tullin ja poliisinkin haaviin paljon sellaista, mitä ei oletettu siellä ehkä edes aivan olevan, joten siksi se viranomaisyhteistyön tiivistäminen myös tällä tavalla on tavattoman tärkeää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

14.37 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että tämä Norja-yhteistyö on täällä myös myönteisessä valossa esillä ja saa myönteisiä puheenvuoroja. Oikeastaan toivoisin, että hallintovaliokunta voisi olla sellainen toimielin, joka edistäisi tätä asiaa siten, että valmiudet tämän tyyppisen yhteistyön käynnistämiseksi esimerkiksi ensi vaalikaudella olisivat valmiina ja pohjatyötä olisi tehty. Se vaatii aina aloitteellisuutta, ja hallintovaliokunta voi muun muassa olla tällainen aloitteellinen toimielin täällä eduskunnan päässä.

Rouva puhemies! On päivän selvä asia, että resurssien on oltava Suomen poliisissa ja Suomen poliisilla kunnossa, ja tämän tyyppinen laki on kriisitilanteita varten — niitä tilanteita varten, kun harvaan asutulla alueella on pitkiä vasteaikoja, partio voi olla kaukana toista tehtävää suorittamassa. Sen takia tällaista lainsäädäntöä tehdään ja tarvitaan, ja kansainvälistä yhteistyötä, Ruotsin kanssa tehtävää yhteistyötä, tehdään toivottavasti Pohjoismaissa laajemmin jatkossa, mutta se tarkoittaa sitä, että resurssien on oltava myös meillä kunnossa, koska tämä on vastavuoroista. Tilanteita voi tulla puolin ja toisin.

Oikeastaan näkisin, että suhtautuminen tällaiseen Suomen ja Ruotsin tai Suomen ja Norjan välillä käytävään poliisiyhteistyöhön tulisi olla samantyyppistä kuin vaikka hyvinvointialueilla on tilanne ja johtokeskuksissa ensivasteen, ensihoidon, suhteen. Pääsääntöisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

hän aina sieltä omalta alueelta, omasta maakunnasta, tulee ensihoitoyksiköt, ensivasteyksiköt, pelastustoimen yksiköt, silloin kun tarvitaan. Mutta jos on tilanteita, että resurssit on sidottu johonkin toiseen laitaan maakuntaa, niin silloin niitä pystytään paikkaamaan myös naapurimaakunnan puolelta eli tässä tapauksessa sitten toisen maan naapurimaakunnan puolelta. Tätä tulisi edistää, ja nyt kun laki tulee voimaan ja jahka ruotsalaiset saavat tämän myöskin hyväksytyksi, alkaa käytäntö tähän muodostumaan, ja siitä käytännöstä pitää tehdä mahdollisimman joustava ja toimiva.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

14.40 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! On ollut ilo kuunnella tätä rakentavaa ja hyvin yksituumaista keskustelua tästä rajan yli tapahtuvasta poliisiyhteistyöstä, josta hallintovaliokunta on tehnyt mietintönsä. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että keskustelussa ovat ymmärrettävästi olleet aktiivisia poliisi- ja virkamiestaustaiset henkilöt, hallintovaliokunnan jäsenet ja myös muut, jotka tuntevat näitä kysymyksiä ja ovat niistä harrastuneet. Tämä on erittäin tärkeää.

Olen ymmärtänyt, että tähän liittyy tiettyjä juridisia haasteita, mutta lähtökohta on kuitenkin hyvä, ja jatkokeskustelut sitten aivan käytännön yhteistyön järjestämisestä tulevat tietenkin olemaan edessä.

Äsken edustaja Savola nostikin esille asian, jonka itse olin tähän myös itselleni merkinnyt muistiin. Rajaseudullahan pelastuksen ja terveydenhuollon ja turvan yhteistyö on ollut vanha perinne, ja sitä on tehty hyvinkin joustavasti niin kiireellisissä akuuteissa hätätilanteissa kuin joskus vähän rauhallisemmissakin olosuhteissa. Koko Pohjois-Suomi, vaikka itse eteläsuomalainen olenkin, näyttäytyy minulle erinomaisena yhteistyöalueena, ja vanha kulttuuri ja muut ovat siellä olleet yli rajan ulottuvia.

Tässä keskustelussa on myös nostettu esille se, että ei saa missään vaiheessa ajatella, että kun apua on saatavilla sitten rajan toiselta puolelta, omat resurssit voivat olla liian niukat. Kaikki ovat olleet yksimielisiä siitä, että niin Suomessa kuin Ruotsissa pitää panostaa turvallisuus- ja poliisiresursseihin. Se on ihan selvä asia.

Oma vähäinen kokemukseni eteläisestä Suomesta tähän aiheeseen liittyvästä asiasta on niinkin kaukaa kuin Estonian onnettomuuden ajalta, jolloin olin meripelastuksen johtoryhmän jäsen. Kun vastasin siellä lääkintähuollosta, niin eräänä päivänä silloinen merivartioston johtaja, myöhempi Rajavartiolaitoksen kommodori Smolander soitti minulle, että Lindén, tuossa on ilmatilassamme Turun yläpuolella ruotsalainen Hercules-kuljetuskone, oletko tilannut sellaisen. Sanoin, että en todellakaan ole tilannut mutta ruotsalaiset ovat olleet proaktiivisia ja lähettäneet hakemaan omia pelastettujaan Suomesta. Siinä yhteydessähän kaikki tekivät yhteistyötä hyvin tiiviisti ja käytännöllisesti, ja näin tietysti suurissa kriiseissä täytyy olla.

Ihan lopuksi haluaisin vielä todeta, kun se ei ole täällä tullut esille, josko joku hallintovaliokunnan jäsenistä vielä käyttää puheenvuoron: onko millään tavalla ollut yhteyttä tässä keskustelussa siihen, että Pohjois-Ruotsi joutuu mahdollisesti luovuttamaan omia poliisivoimiaan Etelä-Ruotsin suurkaupunkien jengiväkivaltilanteisiin ja siellä rehottavaan rikollisuuteen, ja sitten tavallaan me Suomessa joudumme niiltä osin paikkaamaan heidän tyhjiötään Pohjois-Ruotsissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

14.43 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Itselleni on hyvinkin tuttua tällainen rajan yli tapahtuva yhteispoliisitoiminta. Vaikka ei tässä tapauksessa yli valtakunnan rajan, niin aikanaan Tampereen poliisi oli oma poliisilaitoksensa ja Ylöjärvi oli oma nimismiespiirinsä. Päälliköt tekivät keskenään sopimuksen, että me pystyimme Tampereelta menemään tarvittaessa Ylöjärven puolelle hoitamaan hälytystehtäviä tai Ylöjärven partio pystyi tulemaan Länsi-Tampereen puolelle hoitamaan näitä tehtäviä. Elikkä tämä on hyvin suositeltavaa, ja toivottavasti tähän saadaan myös Ruotsin puolelta mahdollisimman nopeasti alikirjoitettua yhteistoimintasopimus.

Jos hallintovaliokunnasta nyt joku vielä käyttää puheenvuoron, niin nyt kun tässä mainitaan käsittääkseni vain henki ja terveys, niin miten on tilanne, pitäisikö myös pohtia sitä, että jos esimerkiksi on takaa-ajotilanne Suomesta Ruotsin puolelle ja kyseessä on vaikka törkeä pankkiryöstö — ei henki ja terveys — tai törkeä huumausainerikosepäily, ajoneuvossa iso määrä huumausaineita, niin joudutaanko siinä keskeyttämään rajalle? Tai jos on menty rajan yli, niin joudutaanko sitten keskeyttämään, kun ollaan lähestymässä näitten sovittujen kuntien raja-aluetta? Näihin toivoisin vielä tarkentavaa vastausta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

14.44 Mira Nieminen ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tämä on kannatettava yhteistyömuoto, mitä kokonaisuudessaan tulee tähän mietintöön ja lakipohjaan tässä, mutta tosiaan täytyy muistuttaa siitä käytännöstä. Sopimukset ovat eri asia kuin velvoittava laki, ja laki velvoittaa silloin tässäkin, että sitten kun tällaista toimintaa laitetaan käyntiin, niin sitä pitää myös sitten soveltaa, siihen tulee varata riittävät resurssit ja henkilöstö. Ja kun mietitään tätä kielikoulutusta jo yksistään, tätä lainsäädäntökoulutusta, niin kyse ei ole todellakaan yksinkertaisesta asiasta. Taustallahan on tietysti oikeusturva, siellä on tämän poliisihenkilön ja kohdehenkilön oikeusturva. Näen, niin kuin tässä edustaja Lehtinen juurikin sanoi aikaisemmassa puheenvuorossaan, että kyllä näiden johto-, käskysuhteiden, kaiken sen taustan, pitää olla hyvin selkeitä ja ymmärrettäviä. Täällä viitattiin Norjaan, yhteistyöhön, mikä on myöskin varmasti kannatettavaa, mutta juurikin näissä vaikeissa, haastavissa tilanteissa kielikommunikaatio-ongelmia ei saisi tulla.

Mitä tulee sitten näihin rajat ylittäviin takaa-ajotilanteisiin, niin olen käsittänyt, että meillä Schengen ja myöskin Prüm-yhteistyökuviot pystyvät mahdollistamaan toiminnan näissä tilanteissa. Niihin pystytään ennalta monesti myös jopa varautumaan.

Mutta tosiaan se yksi kysymys, mihinkä varmaan meidän hallintovaliokunnan puheenjohtaja sitten vastaa osaltaan, on tämä Etelä-Ruotsin tilanne. Poliisissa on työvoimapula. Se on Lapissa vielä konkreettisempi, siellä vaihtuvuus on suurempaa, ja kyllä meidän täytyy oikeasti miettiä, miten me ne omat resurssit jaamme siellä, että saamme tämän sisäturvallisuusasian hoidettua. Ja tosiaan Peltokangas tähän varmaan vastaakin sitten. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

14.46 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Lindén otti tässä erittäin hyvän tulokulman ja kysyi nimenomaan tästä mahdollisesta Pohjois-Ruotsin, heidän viranomaistensa, resurssien riittävydestä.

Meillä on kaikilla tiedossa Etelä-Ruotsin tilanne, joka on varmastikin hyvin vaativa poliisiviranomaisille Ruotsissa. Valiokunnan vierailulla Tukholmassa vastinvaliokunnan ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

Ruotsin poliisiviranomaisten ja sisäisen turvallisuuden viranomaisten kanssa tuli hyvin selväksi se, että siellä tarvitaan, sanotaanko nyt näin, jokainen mies ja nainen, poliisihenkilö, niihin tehtäviin, mitkä vaativat tällä hetkellä todellakin huomiota, varsinkin Etelä-Ruotsin alueella. Siinä mielessä on erittäin relevantti huomio siihen mahdolliseen pohjoiseen yhteistyöhön, miten sillä puolella riittää partioita ylipäätään.

On hyvä ottaa huomioon se, että sekä pohjoisessa Suomessa että pohjoisessa Ruotsissa nämä tilanteet ovat suurin piirtein yhtä niukkoja, ja toivon mukaan ne säilyvät nyt tällaisina, että se Etelä-Ruotsin tilanne ei tule vaikuttamaan tähän yhteistyöhön sillä tavalla kuin edustaja Lindén otti tämän huomion ja huolen ansiokkaasti esiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

14.48 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! On ehkä hyvä muistaa, että tälläkin hetkellä se yhteistyö, mitä Suomi ja Ruotsi poliisin osalta Pohjois-Suomessa tekevät, on päivittäistä, tavanomaisissa rikoksessa hyvinkin tiivistä. Eli väitän, että molemmiin puolin jopa tilannekuva siitä, minkälaisia rikollisia liikkuu, on kummallakin. Ennen kaikkea juuri tämä lainsäädäntö, jota tässä tänään käsitellään, toisi muutoksen ainoastaan niihin kiireellisiin, henkeä ja terveyttä uhkaaviin tilanteisiin ja ennen kaikkea siihen, että ilman sitä yhteistyötä omalla päätökselläkin voisi sen rajan ylittää.

Mutta se, mikä tässä on hyvä muistaa ehkä tähän keskusteluun liittyen Etelä-Ruotsin poliisitarpeista ja sen vaikutuksista Pohjois-Ruotsin poliisitilanteeseen, on myöskin se, että hallintovaliokunnan kuulemisten perusteella tämäntyyppisiä tehtäviä, joita tämä laki koskee, voisi tulla vain 1—3 tehtävää vuodessa. Silloin on itsestään selvää mielestäni se, että kumpikaan maa ei voi ajatella niin, että peruspoliisitoimintaa voitaisiin ajaa alas tämän lainsäädännön tai sopimuksen puitteissa, että toinen maa hoitaisi ikään kuin niitä perustehtäviä. Tämä laki tai sopimus ei sitä ainakaan mahdollista, ja sen suhteen en itse näe, että tämä suoraan voisi olla tällainen huoli erityisesti tässä osassa.

Itse olen myöskin sitä mieltä, että kaikkein paras olisi vähän samanlainen tilanne kuin edustaja Lindén tuossa kertoi, että jos apua tarvitaan rajan toisella puolella, sitä mennään antamaan matalalla kynnyksellä ilman tarkkoja rajauksia, että voidaan antaa vai eikö voida antaa. Meidän pitäisi pystyä luomaan Pohjoismaissa entistä enemmän luottamusta myöskin siihen naapurimaan viranomaisen toimintaan, että me voidaan luottaa siihen, että ruotsalainen ja suomalainen poliisi toimivat suunnilleen samalla lailla, ovat yhtä luottamuksen arvoisia ja suunnilleen samalla lainsäädännölläkin, jolloin siitä yhteistyöstä voisi tehdä vielä huomattavasti joustavampaakin.

Mutta tämä on hyvä alku, ja katsotaan, mihin tästä päästään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

14.50 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Vahvistan tämän edustaja Niemisen käsityksen myöskin omalta osaltani siitä, että tälläkin hetkellä lainsäädäntö Suomessa mahdollistaa tämän takaa-ajon seuraamisen ikään kuin maan rajan yli toiselle puolelle, eli siltä osin tässä ei ole ikään kuin raja-aitaa tämäntyyppisissä tapauksissa.

Se, mikä tässä sopimuksessa ja hallituksen esityksessä on uutta ja keskeistä, on tietysti se, että tämä rajan yli kulkeminen näissä tehtävissä ja avun antaminen tulee mahdolliseksi myös ennaltaehkäisevästi ja ikään kuin pyytämättä — eli aina ei tarvitse olla tilannetta, jos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 35/2024 vp

sa esitettäisiin jonkinlainen pyyntö sitten tänne Suomen puolelle tai täältä Suomesta Ruotsin puolelle, mikä tietysti on omiaan tätä sujuvuutta ja järjestystä ja turvallisuutta tukemaan.

Tässä edustaja Lindénin hyvässä puheenvuorossa nousi esiin tämä ikään kuin resurssiero ja arvio siitä, onko Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin välillä eroa tässä poliisiresursoinnissa. Jos en aivan väärin muistele näitä kuulemisia ja sitä, mitä Lapin poliisi toi esiin omassa lausunnossaan, niin kyllä siinä aika merkittävä ero oli vartijoiden määrissä, kuinka paljon enemmän Suomen puolella on kuin mitä on vastaavasti Ruotsin puolella, ja sitä kautta tämä näkökulma on sinänsä aivan perusteltu.

Mutta aivan kuten edustaja Lehtinen ansiokkaassa puheenvuorossaan sanoi, kyllä tuohon mietintöön mielestäni aika hyvin sisältyy kirjauksia ja perälautoja sille, että ei tämä sopimus tule johtamaan sen tyyppiseen tilanteeseen, että täältä Suomen puolelta lähdettäisiin sitten ajamaan keikkaa ikään kuin kaiken luontoisissa tilanteissa sinne Ruotsin puolelle tai toisinpäin, eli mielestäni tältä osin siinä on kyllä reunaehdot hyvin asetettu.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 92/2023 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.